

Posudek na bakalářskou esej

Iva Vokurková, Problémy spojené s přechodem ze života v dětském domově do života mimo něj, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2011, 51 s. (včetně příloh).

Iva Vokurková si v předložené bakalářské esejí zvolila závažné a v mnoha ohledech palčivé aktuální téma, a to řečeno autorčinými slovy „problémy, s nimiž se potýkají mladí lidé, kteří zpravidla ve svých 18 až 19 letech musí opustit dětský domov, v němž vyrůstali a kteří se musí naučit žít v normálním tzn. dospělém světě.“ Soustředila se tedy na problém, který se společnost snaží řešit již velmi dlouhou dobu, nicméně ani v současnosti nelze hovořit o tom, že by byla tato otázka beze zbytku vyřešena. Zcela konkrétně a záměrně se v této souvislosti autorka zaměřila na situaci „čerstvých absolventů dětských domovů“ na prahu dospělosti, přičemž se soustředila především na jejich pohled na prožívanou situaci a na řešení jejich problémů spojených s odchodem z kolektivního zařízení.

Svoji bakalářskou práci koncipovala Iva Vokurková vedle úvodu a závěru do dvou základních bloků, a to části teoretické (s. 3-14) a části empirické (s. 15-34). V tzv. teoretické části se autorka zaměřila především na charakteristiku systému náhradní péče o děti, které z nějakého důvodu nemohou vyrůstat u svých biologických rodičů. Zmapovala v tomto ohledu současné prostředí České republiky, a to zejména z pohledu právního vymezení jednotlivých forem náhradní péče. Soustředila pozornost na její dva základní typy, a to náhradní rodinnou péči (pěstounská péče, adopce, poručenství a opatrovnictví) a náhradní výchovnou péči (diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou a výchovný ústav).

Ve stěžejní empirické části bakalářské esejí nejprve Iva Vokurková podala výklad svého metodického přístupu k řešení vytyčeného problému (Problémy spojené s přechodem ze života v dětském domově do života mimo něj na příkladu absolventů šesti různých DD v severních Čechách) a položila si dvě základní výzkumné otázky, a to za prvé s kterými problémy se tyto mladí lidé potýkají a za druhé, jak tyto problémy řeší. K realizaci stanoveného cíle zvolila autorka kvalitativní výzkum, přičemž využila především techniku polostrukturovaného rozhovoru. V rámci výzkumu provedla rozhovory s celkem třinácti respondenty – absolventkami a absolventy severočeských dětských domovů. Již při koncipování výzkumného projektu si autorka stanovila celkem sedm problémových rovin, na které při vlastních rozhovorech soustředila speciální pozornost a ve stejných rovinách se pak snažila pohybovat i při interpretaci shromážděných dat. Sledovala (1) konkrétní okolnosti provázející odchod z dětského domova do samostatného života, s čímž úzce souvisely (2) i otázky studia a jeho výběru. Důležitou problémovou rovinou bylo (3) zajišťování bydlení, zejména v první fázi samostatného života, a s tím související (4) pomoc a podpora i (5) problematika zvládnutí vlastního hospodaření. V neposlední řadě (6) se autorka zaměřila i na vztahové záležitosti a pokusila se zjistit z pohledu respondentů ten (7) nejzásadnější problém, který bylo třeba řešit ve fázi přechodu ze zabezpečeného života v dětském domově do nového neznámého prostředí života mimo něj.

Se zvoleným a ne zcela snadným úkolem (vzhledem k tématu) si Iva Vokurková poradila poměrně dobře. Využila mimo jiné i svých osobních dispozic a vlastností při navazování kontaktů. Velice dobrou schopnost pohybovat se v terénu a sbírat potřebná (a v tomto případě zvláště citlivá) data je třeba v této souvislosti jednoznačně zdůraznit

V teoretické části Iva Vokurková nezohlednila v plné míře celou škálu použité (nastudované literatury), na kterou náznakově odkazuje v úvodu a zůstala spíše u popisu systému náhradní rodinné péče fungující v realitě dnešní ČR a u rámcového popisu každodennosti v DD. To mimo jiné ovlivnilo i jistou rozsahovou nevyváženost mezi dvěma základními bloky bakalářské eseje. Z toho vyplývá, že za největší přínos posuzované bakalářské eseje lze označit její empirickou část. Zde autorka přehledně seznámila čtenáře s jednotlivými postupnými kroky svého výzkumu, charakterizovala soubor respondentů a postup při analýze. Dále provedla postupně podle jednotlivých problémových rovin interpretaci shromážděných dat a formulovala uvážlivé závěry, k nimž dospěla. Nicméně rozsah a charakter získaných dat umožňoval i hlubší ponor do některých dílčích problémů. Souhrnně však autorka prokázala, že si dovede vytýčit výzkumný problém a orientovat se ve zvolené problematice. Zároveň přesvědčila, že je schopna vlastním výzkumem shromáždit data potřebná k řešení stanoveného úkolu.

Po formální stránce vykazuje bakalářská esej Ivy Vokurkové minimum nedostatků. Má logickou strukturu (až na to, že podkapitola o charakteristice respondentů by spíše měla předcházet interpretaci dat, než být její součástí), celkově je úpravná s jednotně vedeným poznámkovým aparátem. K obvyklému problému s nedostatkem času při finalizaci práce v tomto případě nedošlo.

Předložená bakalářská esej Ivy Vokurkové jako celek odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny. Doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení a vzhledem ke všem shora uvedeným okolnostem navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

20. srpna 2011

Miloslava Turková